

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófus

SOROZAT –
MAGYAR PÉLDAKÉPTÁR

„A MI JELÜNK A KERESZT, NEM PEDIG A HOROGKERESZT”

Egy magyar gróf Csehszlovákiában

A kommunista diktatúra bőven szedte áldozatait uralmának évtizedei alatt, határokon innen és túl, a kisebbségbe szorult magyarság körében is. Így történt ez a Felvidéken is, ahol nem számíthattak irgalomra azok, akik emberségükkel példát mutattak, különösen, ha magyarok voltak. *Gróf Esterházy János* sorsa példázza ezt a legbeszédesebben.

- ◆ János gróf a történelmünkbe a nevét vastag betűkkel beleíró Esterházy család galántai ágának szülötte volt, 1901-ben látta meg a napvilágot Nyitraújlakon, a Zobor-vidéken. Édesapját korán elveszítette, így őt és két testvérét lengyel arisztokrata családból származó édesanyja nevelte. A család 5000 holdas birtokának 90 százalékát elveszítette a Trianon utáni Csehszlovákiában (a demokratikusnak tűnő, valójában erősen német- és magyarellenes földreform következtében). Mégsem települtek át Magyarországra, hanem megmaradt őseik földjén. Az ifjú János, aki a gimnáziumot és a Kereskedelmi Akadémiát Budapesten végezte, maga is hazatért, és gazdálkodni kezdett a megmaradt családi birtokon. 1924-ben feleségül vette Serényi Lívia grófnőt, akitől egy fia és egy lánya született, János és Alice.

Közben érdeklődése a politika, a közélet felé fordult. A nagyhatalmak által mesterségesen összetákolta, magát polgári demokráciának valló új hazájában a hivatalos politika vezérelve a „csehszlovákizmus” volt. A cseh hegemonia megteremtése érdekében nem csupán a német, magyar, ruszin, lengyel kisebbség jogait korlátozta, hanem a cseh nemzetbe beolvasztani kívánt szlovákság ellen is fellépett. Ezt látva Esterházy a magyar kisebbség védelme mellett kötelezte el magát, és közéleti pályára lépett.

A POLITIKA KÜZDŐTERÉN

1932-től ő volt az Országos Keresztény Szocialista Párt elnöke, 1935-től parlamenti képviselő. Közszereléseiben nem pusztán a sokszázéves felvidéki magyarság érdekeit igyekezett képviselni, hanem szót emelt a zömében rutének lakta Ruszinszko, azaz Kárpátalja autonómiája érdekében, és általában is a kisebbségek védelmét szorgalmazta Prága túlhatalma ellen. Amikor Beneš lett a köztársaság elnöke, miniszteri tárcát ajánlva megpróbálta lekenyerezni, de Esterházy nem engedett, sőt 1936-ban megalapította az ellenzéki Egyesült Magyar Pártot. Mint politikus, határozott híve volt Trianon revíziójának, de legalább a helyi magyar közösség önrendelkezésének. Ebből természetesen következett, hogy amikor az első bécsi döntés a Felvidék magyarlakta déli sávját visszacsatolta Magyarországhoz, Kassán személyesen köszöntötte Horthy kormányzót. Ő maga azonban 60–70 ezer, az új határ északi oldalán élő magyar honfitársával együtt Csehszlovákiában, annak széthullása után pedig a független Szlovákiában maradt, sőt, egyetlen magyar képviselőként tagja lett a szlovák parlamentnek. 1939-ben nyilvánosan üdvözölte a független szlovák állam megalakulását, a magyar kisebbség érdekében pedig tárgyalta Jozef Tiso miniszterelnökkel.

NEM VOLT ELVAKULT NACIONALISTA:
NEM CSUPÁN SZLOVÁK OLDALON
EMELT SZÓT A MAGYARSÁG ÉRDEKÉBEN,
HANEM A MAGYAR KORMÁNYNÁL IS
A VISSZACSATOLT TERÜLETEKEN ÉLŐ
SZLOVÁKSÁG ÉRDEKÉBEN.

Új Hírek, annak betiltása után pedig Magyar Hírlap címen lapot alapított, életre hívta a pozsonyi Madách Könyvkiadót a magyar kultúra megőrzéséért. A fasizálódó Szlovákiában még mindig reménykedett a Felvidék teljes visszacsatlolásában a magyar keresztény-nemzeti eszme híveként, de végül realitásként fogadta el a szlovák államot, amelynek nem volt ellensége.

Nem békélt viszont az ország németorientációjával, amelyről elkötelezett katolikusként úgy vélekedett, hogy „a mi jelünk a kereszt, nem pedig a horogkereszt”.

A korabeli magyar és szlovák elit hagyományos, mérsékelt antiszemitizmusát osztva még támogatta a zsidóság jogainak korlátozását, amikor azonban 1942-ben a pozsonyi parlament faji alapon a zsidók kitelepítéséről, valójában deportálásáról döntött, egyedülként szavazott a javaslat ellen. Álláspontja 1944-re tovább radikalizálódott. Aktív részt vállalt zsidómentő akciókban, de segítette a szlovák nacionalisták által fenyegetett rutén honfitársain is, számos lengyel katona és polgári személy az ő közreműködésével jutott Szlovákián és Magyarországon keresztül a biztonságos Nyugatra.

MEMORANDUMBAN TILTAKOZOTT
MAGYARORSZÁG NÉMET MEGSZÁLLÁSA
ELLEN, OTTHON PEDIG A BÖRTÖNT IS
KOCKÁZTATVA BÍRÁLTA TISO FELTÉTLEN
NÉMETBARÁTSÁGÁT. AMIKOR PESTEN JÁRT,
MÉG AZT IS EL KELLETT VISELNIÉ, HOGY
A NYILASOK RÖVID IDŐRE ŐRIZETBE VETTÉK,
ÉS FELKERÜLT A GESTAPO KÖRÖZÉSI LISTÁJÁRA.

A HATALOM NEM KEGYELMEZ

Miután a szovjet csapatok elérték Pozsonyt, az új csehszlovák hatalom képviselőjével, a kommunista Gustav Husákkal próbált tárgyalni, ismét a magyarság érdekében, ám az letartóztatta és átadta a szovjet katonai hatóságoknak. A KGB hírhetd moszkvai Lubjanka börtönébe került, majd egy látszatperben, koholt vádakkal tíz évre ítélték és a gulagra, Szibériába küldték. Egészsége megrendült, de nem tört meg, hanem lankadatlan erővel igyekezett tartani a lelket fogolytársaiban. Közben távollétében

a csehszlovák bíróság 1947 szeptemberében halálra ítélte mint háborús bűnöst, hazaárulás, Csehszlovákia bomlasztása és a fasizmussal való kollaboráció vádjával. Két évvel később a szovjet hatóságok kiadták Csehszlovákiának, ahol halálos ítéletét elnöki kegyelemmel életfogytiglani börtönre változtatták. Pozsonyban alkalmá nyílt volna arra, hogy megszökjön, Nyugatra távozzon, ő azonban ártatlansága és igaza tudatában maradt.

A következő években, miközben büntetését az 1955-ös amnesztiával huszonöt évre csökkentették, bejárta az ország szinte valamennyi börtönét és főleg börtönkórházát, mert egészségi állapota gyorsan romlott. Végül a mírovi fegyházban kötött ki, ahol 1957. március 8-án meghalt. Holttestét nem adták ki a családnak, hanem prágai tömegsírba temették, ahol csak 2011-ben sikerült azonosítani maradványait.

A rendszerváltás után a felvidéki magyar közösség helytállása előtt tisztelegve kezdeményezte a háborús bűnösség hamis vádja alóli rehabilitációját.

AZ OROSZ BÍRÓSÁG AZ OTTANI ÍTÉLETTEL
KAPCSOLATBAN FEL IS MENTETTE,
A CSEH ÉS A SZLOVÁK REHABILITÁCIÓ
AZONBAN MÁIG SEM TÖRTÉNT MEG.

Alakja közben a magyarság és a kereszténység melletti helytállás jelképévé magaszosult a Felvidéken, Magyarországon és lengyel földön is. Mírovban jelképes síremléket kapott, idővel köztéri szobrokat, emléktáblákat állítottak neki, utcák, terek viselik a nevét. A magyar országgyűlés 2001-ben ünnepélyesen megemlékezett róla, földi maradványai pedig 2017-ben a Zobor lábánál, Alsóbodokon nyertek végső nyughelyet. Embermentő szolgálatát a lengyel állam és egyház különösen is megbecsülte: 2009-ben magas állami kitüntetést kapott, majd a magyar, a szlovák és a lengyel katolikus közösség összefogására támaszkodva a krakkói érsekség hivatalosan is kezdeményezte a boldoggá avatási eljárás megindítását, amelyre ez év elején érkezett meg a pozitív válasz Rómából. Így remélhető, hogy idővel gróf Esterházy János – mint a hit és a nemzetek közötti kiengesztelődés mártírja, a kommunista rendszer áldozata – a boldogok, s egyszerűen talán a szentek sorába emelkedhet. ♦

REJTÉLYES TÖRTÉNELEM

Művelődéstörténeti sorozat a VÁRKERT BAZÁRban

Az esteken a magyar és a világtörténelem rejtélyeiről
CSORBA LÁSZLÓ történész beszélget a témák szakértőivel.

03 | 28

A BÁTHORYAK
CSALÁDI ÉS
HATALMI REJTÉLYEI

Vendég: VÁRKONYI GÁBOR

04 | 25

AZ ORSOVAI FÜZES TITKA
A SZENT KORONA
MEGTALÁLÁSÁNAK
REJTÉLYEI

Vendég: DEÁK ÁGNES

05 | 30

IV. KÁROLY KIRÁLY
VISSZATÉRÉSI
KÍSÉRLETEINEK REJTÉLYEI

Vendég: ZEIDLER MIKLÓS

06 | 27

SZARAJEVÓ ÉS
KÖVETKEZMÉNYEINEK
REJTÉLYEI

Vendég: IFJ. BERTÉNYI IVÁN

A helyszín- és programváltoztatás
jogát fenntartjuk.

TESTŐRPALOTA, Vetítőterem
1013 Budapest, Ybl Miklós tér 2.
19:00

varkertbazar.hu

SZÖVEG –
NAGY VILLŐ

„BEKÖLTÖZNI AZ ERDŐBE”

Sötét hajú, sötét ruhás fiatalember a kamerának háttal egy búzamezőn vág keresztül. Nehezen halad a nagyra nőtt, érett kalászkok közt...

- ◆ 1849 augusztusában járunk, napokkal, hetekkel a világosi fegyverletétel után. *Magura Barnabás* fegyver nélkül kel át az országon, öccsét, a honvédként szolgáló Antalt keresve. Útja nem veszélytelen. A szabadon portyázó, kedvük szerint eljáró osztrák és orosz katonák elől menekülve Barnabás élete sokszor csak hajszálon múlik. Sebesült öccsét és maroknyi csapatát végül az erdő mélyén találja meg. A honvédek még nem tudják, hogy a szabadságharc elesett, a szállingózó híreknek nem hisznek. Barnabás köztük ismét bajban van. Nem vallhatja be, hogy képtelen fegyvert fogni, ezért nemzetőrnek vallja magát. Antal természetesen tudja az igazságot, de szolidáris hallgatása csak addig tart, amíg észre nem veszi a szerelmi vonzalmat Barnabás és a csapatot ápolóként kísérő Luca közt. Nem árulja el ugyan bátyját, de ettől kezdve igyekszik Barnabást fegyverközeli helyzetbe sodorni...

„Mindig nagyon érdekelt ez a kor, és meg akartam filmesíteni az eddig kevésbé ismert részét: végigkövetni egy elképzelt, húsz év körüli fiú útját, aki átgyalogol az országon, hogy megkeresse az öccsét, aki helyette vonult be a sorozásnál. Érdekes végiggondolni egy százhetven évvel ezelőtti fiatal lehetséges történetét, mikrotörténelmi szempontok alapján megismerni az 1849-es korszakot” – vallja a forgatókönyvet is jegyző Kárpáti György Mór rendező.

Fónagy Zoltán történész a részletek, szereplők alakjának hitelességében volt a rendező segítségére.

Kép: Tamás Dorka; portré: Páczai Tamás

Jelenet a filmből

– Hogyan került a kapcsolatba a Guerilla című filmmel?

– A 19. századi magyar történelem kutatójaként különösen érdekel a hétköznapi élet története. Hogyan éltek, mit éreztek, hogyan éltek meg a „nagy történelmet” a névtelen kisemberek? Mivel azt tapasztaltam, hogy ez a fajta történelem nagyon sok embert érdekel, öt évvel ezelőtt indítottam egy blogot „A hétköznapi élet története” címmel (mindennapoktortenete.blog.hu), ahol ilyen tárgyú írásokat tettem közzé. Az olvasottság minden várakozásomat felülmúlta, olyanok is rendszeres olvasók lettek, akik pedig az iskolai történelemórák „eredményeként” elkönyvelték, hogy a történelem valami idegen, unalmas „halott” tárgy. A blog olvasója a „Guerilla” rendezője, Kárpáti György Mór is, aki a forgatókönyv véglegesítése előtt, a film előkészítése közben keresett meg, hogy segítsék a hitelesség megteremtésében. A 19. századi emberek mentalitására, a viselkedésüket szabályozó normákra, a kommunikációs helyzetekre, az őket körülvevő tárgyi világra vonatkozó kérdéseket tett fel főleg. Volt már tapasztalatom a műfajban – a „Hídember” forgatása előtt

Bereményi Géza hasonló kérdéseit kellett megválaszolnom. Igent mondtam, mert egy ilyen „kiruccanás” nemcsak érdekes és szórakoztató, hanem hasznos is: a vizuális műfaj művelőitől olyan kérdésekre számíthat, ami tisztán szövegekkel dolgozó történésznek eszébe se jutna.

– Az 1849-es világsi fegyverletétel után vagyunk néhány héttel, a korabeli viszonyok közt nyilván időbe telt, míg minden parancsnok hivatalosan értesült a fegyverletételről. A valóságban tudunk továbbharcoló alakulatokról? Meddig tarthatott ki egy ilyen gerillacsapat?

– A „Guerilla” történelmi film ugyan, de nem egy konkrét, megtörtént eseményt mesél el.

ÍGY A HITELESSÉGE NEM AZON MÚLIK,
MEGTÖRTÉNT-E A SZTORI, HANEM AZON, HOGY
MEGTÖRTÉNHELT VOLNA-E AZ ADOTT KORBAN. ➤

Váradí Gergely

Tény, hogy a szabadságharc a vereség után nem folytatódott gerillaháború formájában, de a film sem sugall ilyesmit. A történet nagyon rövid időt, néhány augusztusi napot fog át, és abban a bizonytalan, információhiányos szituációban akár meg is történhetett valami hasonló. Képzelnék bele magunkat a korabeli hírközlési viszonyokba: nincs még távíró, telefon, rádió, sőt az országon átgörődülő háború még a szerény létező infrastruktúrát – postaszolgálatot – is szétzilálta. Felbomlóban van a hadsereg szervezete, tehát könnyen előfordulhatott, hogy szolgálati úton sem jutottak el az információk, parancsok egy-egy kisebb egységhez. A szabadságharc különböző rendű-rangú résztvevői remény és kétségbeesés között tépelődtek a személyes jövőjük felől. Ők természetesen nem tudhatták előre, mire számíthatnak a győztestől: kemény megtorlásra vagy egy elviselhető mértékű, a vesztes magyarokat megbékíteni akaró politikára. A leginkább „kompromittáltak”, illetve a legszántabbak az emigrációt választották, az optimisták a felhívásoknak engedelmességgel jelentkeztek a hatóságoknál. Sokan választották a bujkálást, abban reménykedve, hogy csak a megtorlás rövid szakaszát kell megúszni valahogy. Az utóbbi csoportból némelyek

végül a betyárvilág „szubkultúrájában” kötöttek ki, ahol a gyűlölt „megszálló” hatalommal szembeni ellenállás és a köztörvényes bűnözés között nem mindig lehetett éles határvonalat húzni.

– Barnabás egyszerű családból származik, „pacifizmusa” nem elvi alapozottságú, inkább ösztönös. A valóságban a magyar köznemesi, főnemesi gondolkodásban voltak a pacifizmusnak képviselői, szószólói a szabadságharc idején?

– Hajlamosak vagyunk 1848-49 történetét egy romantikus történelmi tablóval azonosítani: a magyarság teljes egységben helyezi pénzét, értékeit a „haza oltárára”, ösztönlik a honvédsereg zászlai alá Kossuth toborzó beszédeinek hatása alatt. Valójában a szabadságharc sikerei mögött egy működő államszervezet állt, amely például lebonyolította a sorozásokat.

A HONVÉDSEREG UGYANIS A KÖZHIEDELEMMEL ELLENTÉTBEN TÚLNYOMÓRÉSzt SOROZOTT KATONÁKBÓL ÉS NEM ÖNKÉNTESÉKBŐL ÁLLT.

Ez egyáltalán nem mond ellent annak, hogy a magyarság többsége meg akarta védeni a forradalom vívmányait, például a jobbágyfelszabadítást és a széles körű nemzeti önrendelkezést. Hangsúlyozom, a többsége, de teljes körű nemzeti egységről nem volt szó. Voltak – az arisztokráciában is, a nemességben is –, akik elsősorban a dinasztiahoz, a birodalomhoz akartak hűségesek maradni. Talán még többen voltak, akik ugyan eleinte lelkesen üdvözölték az új rendszert, de attól, hogy azt akár fegyveres konfliktus árán is megvédjék, visszariadtak. Nem számított kivételesnek, hogy ezek a választási kényszerek ellenkező oldalra sodortak családtagokat is. Az alsóbb társadalmi rétegekben inkább a közömbösséggel kellett megküzdeni: nem lehetett elvárni, hogy a volt jobbágyok mindegyike – akik eddig egy olyan rendszerben éltek, ahol a közélet kizárólag a nemesség, az „urak dolga” volt – egy csapásra személyes felelősséget érezzen a nemzeti közösségért.

– Luca orvosi feladatokat lát el a csapat mellett, szaktudását apjától szerezte. Mit tudunk a nőik orvosi, ápolói szerepéről a szabadságharc idején? Jellemző volt-e ez a fajta tevékenység? Kötődött-e kifejezetten valamelyik társadalmi réteghez ez a szerepvállalás?

– Luca alakja inkább kivételesnek számított volna a korban, de nem teljesen valószerűtlen. A nők elől a 19. század végéig el voltak zárva az értelmiségi pályák, így az orvosi is, de azért mindig akadtak magas műveltséggel vagy akár tudományos képzettséggel rendelkező nők. Számos példát ismerek, amikor magasan képzett, tudós apák – különösen, ha nem született fiuk – a tehetséges és érdeklődő lányuk fejét „tömték tele” olyan tudással, ami a kor vélekedése és normái szerint „nem nőeknek való” volt.

A háború – és a sebesültekről való gondoskodás – elsősorban férfidolognak számított. A harcterek közelében rögtönzött, az első ellátást nyújtó tábortábori kórházakban katonák végezték a sebesültek ellátását. A néhány állandó katonai kórház ápoló személyzete is főleg katonákból állt, kis számban alkalmaztak fizetett polgári ápolókat, még kisebb számban ápolónőket, köztük apácákat is. Inkább a politikai PR kategóriájába tartozott, és kevés gyakorlati haszonnal járt az országos főápolónői hivatal létesítése, amelyet a kormányzó nővére, Kossuth Zsuzsanna töltött be.

– Minél több információnk van, annál árnyaltabb képet kapunk a történelmi eseményekről, de esetenként

látni példát szándékos deheroizálásra is... A „Guerilla” katonaszereplői azonban ahhoz az ideáltípushoz állnak közelebb, ahogy hagyományosan vélekedünk ’48 hőseiről. Nem fenyeget az a veszély, hogy az egyik vagy a másik végletbe esünk szabadságharcaink megítélésében?

– Az iskolai történelemoktatás ma már csak az egyik, nem is feltétlenül a leghatékonyabb csatornája a múltra vonatkozó tudás közvetítésének. Az internet hatalmas információtömegéből például bárki kimazsolázhajta a világnézetének vagy a személyiségének megfelelő adalékokat. Aki általában is kételkedik abban, hogy léteznek emberek, akiknek tetteit magasabb, a személyes érdekeken túli célok mozgatják, talál bőséggel deheroizáló „leleplezést”. Vagy éppen összeesküvés-elméleteket... Akinek viszont a romantikus történelmi tablók állnak közelebb a szívéhez, megmarad a hagyományos történelmi műveknél. Az utóbbi történetírásnak is vannak azért kockázatai: az emberfölötti hősök valójában idegenek, nemigen lehet azonosulni velük.

A TÖRTÉNELMET HOZZÁNK HASONLÓ EMBEREK ALAKÍTOTTA ÉS SZENVEDTÉK EL.

Azért is működtem együtt szívesen a „Guerilla” rendezőjével, mert úgy éreztem: sem szobrok nem akar döntögetni, sem a nagy nemzeti mítoszt nem akarja patetikusan újramesélni. Az én történelmi „ízlésemhez” az az emberközeli ábrázolás áll a legközelebb, amely a film látószögét meghatározza.

Barnabás hamleti figurája végül fordulathoz érkezik. Ha úgy tetszik, győz, a győzelemért viszont komoly árat kell fizetnie. Az igazán komoly csaták a felszín alatt maradnak, az indulatok épp csak áttűnnek a fogak közt szűrt, szűkszavú párbeszédeken, a néma gesztusokon, mimikán. A színészek, Váradi Gergely, Mészáros Blanka és Vilmányi Benett érzékenyen jelenítik meg a szereplőkben forrongó indulatokat.

Kárpáti György Mórt arról kérdeztem, nem tartja-e nehézségnek, hogy a film tempója eltér a mai közönségfilmekétől: „A Guerilla nem akar az online platformokon futó sorozatok tempójával versenyezni. Azoknak ajánlom, akiknek kedvük van erre a közel másfél órára „beköltözni” az erdőbe, részt venni egy időutazásban, megnézni a korabeli gerillák életét.” ♦

PONTOS NAPIREND NÉLKÜL KÖNNYEN SZÉTESIK A VALÓSÁG

A tatai Szent Gergely Lakóotthonban kilenc, folyamatos felügyeletre szoruló, súlyos és középsúlyos autista fiatal felnőtt él, a terveik szerint ez lesz a végleges lakóhelyük. Az intézmény úgy működik, mint egy nagy család, amelynek a lakók és a segítők egyaránt részei.

◆ Nem könnyű összehangolni az egyén, a hozzátartozók és a segítők életét. Van, hogy egy új lakónak nem sikerül beilleszkednie a közösségbe, ezért a próbaidőszak végén visszakerül a családjához, amely ezután máshol keres megoldást. Ez azonban rendkívül nehéz: csak tíz lakóotthon van, és újakat nem lehet létrehozni, az állam a támogatott lakhatást preferálja. A nagy intézmények sem alkalmasak az autisták szakszerű ellátásra, ám éppen a nem megfelelő infrastruktúra miatt sokan végül pszichiátriai intézetbe kerülnek, és ez a megoldás legtöbbször csak ront az autizmussal élők állapotán.

Harminc évvel ezelőtt Schenk Lászlóné Erika kezdeményezésére indították az első autista osztályt Tatán, majd 2001-ben ő hozta létre az országban működő tíz, autistákat fogadó lakóotthon egyikét, ezt a szintén tatai házat azóta is ő vezeti. Az otthonban az étkeztetéstől a készségfejlesztésen át a foglalkoztatásig mindent az egyesület keretein belül szerveznek meg. Az autizmussal élőknek pontos keretekre van szükségük, amelyekhez igazodva a napi rutinjukat végzik, ezek nélkül könnyen szétesik számukra a valóság. Minden lakónak saját, kártyákból álló

napirendje van, amit reggelenként közösen állítanak össze, majd kifüggesztik a nappali falára. Ezek a kártyák nélkülözhetetlenek a kommunikációban, a feladatok ismertetésében, de a piktogramos lapok ott vannak a szekrényeken, fürdőszobában, étkezőasztalon is. Kártyák vannak a különböző kérésekre is, ami a segítők munkáját is könnyíti. Az otthonban mindenkinek megvan a maga feladatköre a házimunkában is, itt forgórendszerben váltják egymást a lakók: van, aki terít, más mosogat, felmos vagy porszívózik. A napi teendők listájában a takarításon kívül változatos programok vannak: különböző fejlesztő foglalkozások, műhelymunka, lovaglás, zenés és rajzos programok, étkezések és szabadidős foglalkozások, péntekenként pedig általában hazautaznak a lakók a családjukhoz hétvégére. Ajpek Orsi, az Index fotóriportere hónapokon át dokumentálta a lakóotthonban élő autista fiatalok hétköznapjait, munkáját a 37. Magyar Sajtófotó Pályázaton díjazták „Mindennapi élet” kategóriában. A kiállítás 2019. április 4. és május 11. között lesz látható a Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központban, ott megnézhetjük a teljes sorozatot is. ◆

Az autizmusról egy másik cikket is olvashatnak Házitrend rovatunkban. >

Az otthon udvarát a lakók és segítők közösen gondozzák. Sanya nagy kedvence a fűnyírás, a lányok szívesen locsolják a virágokat, Bálint pedig a kukák kihordásában szokott segíteni. A délelőttök feszesebbek, a délutánok lazábbak, de fontos a szabadidő irányított eltöltése. Ilyen például kánikula idején a fürdőzés az otthon medencéjében.